

Prosjektbeskrivelse

OPTIMAL HELSE, VELFERD OG MATTRYGGHET FOR KVALITETSPRODUKTER FRA NORSKE GEITER

Det produseres i dag 20 millioner liter geitemelk i året fordelt på 560 besetninger og 45.500 geiter. Geiteprodukter har stor framgang i Europa, og Norge kan potensielt delta i denne fremgangen forutsatt at vi kan dokumentere god helse og velferd i produksjonen samt stabil kvalitet og mattrygghet.

Anvendelsen av norsk geitemelk har i dag betydelige problemer pga kvalitetsfeil på råvarene. Det skyldes i vesentlig grad helsetilstanden til norske geiter, noe som også påvirker dyrevelferden og bondens inntjening. I 2002 startet næringa prosjektet "Friskere Geiter" med målsetning om å sanere for flere alvorlige smittsomme sykdommer i norske geitebesetninger, en av disse med mulig folkehelsemessige konsekvenser. Prosjektet har så langt vist seg å være svært positivt, og næringa ønsker med grunnlag i evalueringen å etablere et permanent nasjonalt program for helse, velferd og mattrygghet i norsk geiteproduksjon.

1. Målsetning:

Etablere optimalisert program for helsekontroll, dyrevelferd og mattrygghet i geiteproduksjonen for å legge til rette for en framtidsrettet og robust næring med kvalitetsprodukter som kan møte krav fra markedet.

Delmål

- 1) Kartlegge helse, velferd, produksjon og produktkvalitet i i) dagens geitebesetninger, ii) kombinerte geit/sauebesetninger og iii) kombinerte geit/storfebesetninger.
- 2) Følge sykdomsutvikling hos småfe over tid i forbindelse med usikre testresultater på sykdommene som prosjektet omfatter.
- 3) Beskrive Friskere geiter-prosjektets effekt på helse og velferd samt effekt på tilvekst, melkeytelse, melkekvalitet og kjøttkvalitet. I tillegg kartlegge risiko for smittespredning og re-infeksjon i sanerte besetninger.
- 4) Beskrive geitebesetningenes økonomiske resultater før og etter gjennomføring av Friskere geiter-prosjektet.
- 5) Optimalisering av program for framtidig norsk helse- og produksjonskontroll hos geit.
- 6) Kartlegge risikoen for forekomst av potensielt humanpatogene agens, inkludert mykobakterier (paratuberkulose) i matmarkedet via geitemelk/geiteprodukter.
- 7) Gjennomføre nyttekostnadsanalyse av nasjonal sykdomskontroll (en utvidelse og utvikling av Friskeregeiter-prosjektet) for norsk geitehold.

Forskningsprosjekt for geita

“Optimal helse, velferd og mattrygghet for kvalitetsprodukter fra norske geiter”

Gunvor Elise Nagel-Alne Stipendiat TINE/NVH

Geitehelse og rådgiving i sanerte besetninger,
20-21.11.06 Norges Veterinærhøgskole,

Helsetjenesten for geit er et samarbeid mellom: TINE, Norsk sau- og geit, Den Norske Veterinærforening, Kjøttbransjens Landsforbund, GILDE Norsk Kjøtt, Veterinærinstituttet, Norges Veterinærhøgskole

Bakgrunn

Ca 20 millioner liter geitemelk årlig fordelt på 560 besetninger og 45.500 geiter

Geiteprodukter har framgang i andre europeiske land

Anvendelsen av geitemelk har hatt betydelige problemer pga kvalitetsfeil på råvarene

“Friskere geiter” startet opp i 2002
Gode resultater fra prosjektet

Næringen ønsker med grunnlag i evalueringen av prosjektet å etablere et permanent nasjonalt program for helse, velferd og mattrygghet i norsk geiteproduksjon. Dette er målet for prosjektet.

Helsetjenesten for geit er et samarbeid mellom: TINE, Norsk sau- og geit, Den Norske Veterinærforening, Kjøttbransjens Landsforbund, GILDE Norsk Kjøtt, Veterinærinstituttet, Norges Veterinærhøgskole

Helsetjenesten for geit

”Optimal helse, velferd og mattrygghet for kvalitetsprodukter fra norske geiter”

Prosjektet er et samarbeid mellom Helsetjenesten for Geit (TINE BA, NSG, NVH, VI) og Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk forskning (NILF)

Faglige ressurser hentes også inn fra utlandet (Niort, Frankrike og Ames, USA)

Prosjektet har fått tildelt to stipendiater

Helsetjenesten for geit er et samarbeid mellom: TINE, Norsk sau- og geit, Den Norske Veterinærforening, Kjøttbransjens Landsforbund, GILDE Norsk Kjøtt, Veterinærinstituttet, Norges Veterinærhøgskole

<http://geithelse.tine.no>

Helsetjenesten for geit

”Optimal helse, velferd og mattrygghet for kvalitetsprodukter fra norske geiter”

Omfattende prosjekt:

Epidemiologisk kartlegge geitepopulasjonen, data fra Geitekontrollen/Effektivitetskontrollen

Bearbeide registreringer og evaluere resultater fra ”Friskere geiter”

Spesielle problemstillinger ifm sanering

- byllesjuka geit/sau ?
- CAE geit/sau ?

Helsetjenesten for geit er et samarbeid mellom: TINE, Norsk sau- og geit, Den Norske Veterinærforening, Kjøttbransjens Landsforbund, GILDE Norsk Kjøtt, Veterinærinstituttet, Norges Veterinærhøgskole

<http://geithelse.tine.no>

Helsetjenesten for geit

“Optimal helse, velferd og mattrygghet for kvalitetsprodukter fra norske geiter”

Byllesjuka, *Corynebacterium pseudotuberculosis*

Ulike problemstillinger:

Se på stammer av bakterier (genetisk fingerprinting). Er det forskjell på stammer hos sau og geit?

Epidemiologisk studie, sau og geit

Eksperimentelt forsøk, poding av friske geiter, effekt på melkeytelse?

Sammenligne forskjellige regioner (to-tre) i landet, finnes det forskjeller/risikofaktorer?

Møte med saueneæringen for å se på problemstillingen i fellesskap

Norwegian School of Veterinary Science

HELSETJENESTEN FOR
GEIT
<http://geithelse.tine.no>

Helsetjenesten for geit er et samarbeid mellom: TINE, Norsk sau- og geit, Den Norske Veterinærforening, Kjøttbransjens Landsforbund, GILDE Norsk Kjøtt, Veterinærinstituttet, Norges Veterinærhøgskole

Helsetjenesten for geit

“Optimal helse, velferd og mattrygghet for kvalitetsprodukter fra norske geiter”

Mye som skjer for geita!

Flere arbeider i planleggingsfasen

Dyrevelferdsarbeidet i prosjektet får egen stipendiat fra 2007.

Oppdatert kunnskap ut til husdyrbrukerne er vesentlig for å nå målene i prosjektet

Norwegian School of Veterinary Science

HELSETJENESTEN FOR
GEIT
<http://geithelse.tine.no>

Helsetjenesten for geit er et samarbeid mellom: TINE, Norsk sau- og geit, Den Norske Veterinærforening, Kjøttbransjens Landsforbund, GILDE Norsk Kjøtt, Veterinærinstituttet, Norges Veterinærhøgskole